

**ANTI
DISK
RIMI
NERI
NGS
HANDBOK**

unga allergiker.

För unga, av unga

Västmannagatan 24
113 60 Stockholm
www.ungaallergiker.se

08 - 32 80 75
info@ungaallergiker.se
www.navenibordet.se

Innehåll

- s. 4 -5** **Ordlista**
- s. 7 - 11** **Inledning, vilka är Unga Allergiker och vad är projektet ”Näven i bordet”?**
- s. 13 – 26** **Fakta om diskriminering, lagen och instanser**
- s. 28 - 39** **Konkreta händelser och hur en anmälan skrivs**
- s. 41 – 42** **Vad menas med tillgänglighet?**
- s. 44 - 45** **Hur kan diskriminering och kränkande behandling uppmärksammas?**
- s. 47 – 50** **Kontaktuppgifter samt referenser**

Ordlista

Arbetsmarknadspolitisk verksamhet – exempel är hjälpmedel på arbetsplatsen, arbetsförmedlingarnas vägledning eller andra insatser.

AT-/AG-organisation - arbetstagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer. Det kan till exempel vara olika fackförbund.

Disciplinära åtgärder - börjar först med en tillsägelse. Förändrar inte eleven sitt beteende kontaktas oftast vårdnadshavaren. En lärare får även utvisa en elev från klassrummet.

Funktionshinder - en begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Enligt Socialstyrelsen kan begränsningar vara svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer.

Funktionsnedsättning - nedsättning av fysisk, psykisk och/ eller intellektuell funktionsförmåga.

Jämställdhetsplan - en plan som skrivs för att arbeta förebyggande med jämställdhet på en arbetsplats eller en skola.

Kontamineringsrisk - risken för att allergen sprider sig mellan olika produkter och maträtter om en och samma sked används, ett exempel är vid bufféservingar.

Likabehandlingsplan - ska finnas på alla skolor och är en plan för hur skolan ska agera mot diskriminerande behandling i skolan.

Offentlig anställning – en anställning som gäller enligt lag. Arbetstagare som omfattas är: riksdagen och dess myndigheter, myndigheter under regeringen, kommuner, landsting samt kommunalförbund.

Offentlighetsprincipen – innebär att allmänheten och massmedierna (tidningar, radio och TV) ska ha insyn i statens och kommunernas verksamhet.

Skyddade samhällsområden - är de områden i samhället som är skyddade av lagen. Om du blir diskriminerad när du är på en sådan plats kan du anmäla händelsen till DO.

Normer - osynliga regler som inte är reglerade i lag men som människor förväntas följa. Om normen inte efterföljs kallas det att någon/några bryter mot normen och risken är då stor att bli straffad på olika sätt.

Härskartekniker - härskartekniker är olika sociala tekniker eller manipulationer som enskilda personer eller grupper kan använda sig av för att bibehålla sin maktposition gentemot andra.

Ord markerade med en stjärna * finns med i denna ordlista.

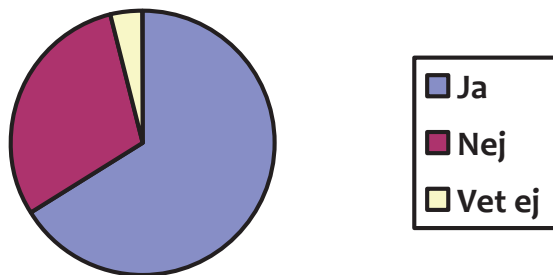

Inledning och vad är
”Näven i bordet”?

Hej!

Vad bra att du har just denna handbok i din hand. När du har läst den kommer du bland annat att veta mer om diskriminering, hur du anmäler diskriminering och vad Diskrimineringsombudsmannen (DO) är. Du kommer även att få ta del av Unga Allergikers medlemmars erfarenheter av att känna sig kränkta och/eller diskriminerade genom citat som du hittar längre fram i handboken.

Har du någon gång känt dig diskriminerad?

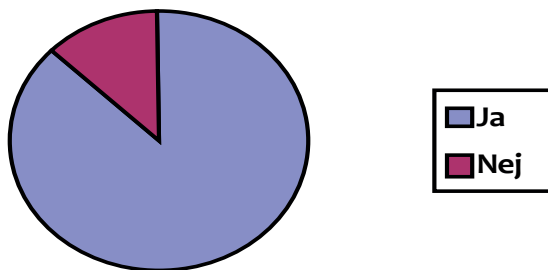

Våren 2010 genomfördes en enkätundersökning bland Unga Allergikers medlemmar. Enkäten skickades ut till samtliga medlemmar (då ca 1500) och det kom in ca 350 svar. Det visade sig att hela 66% av dem som svarade på enkäten någon gång har känt sig diskriminerade och 30% har inte känt sig diskriminerade. Ett flertal av dessa har uppgett att de någon gång känt sig kränkta och 4% visste inte om de har blivit diskriminerade. Diskrimineringen har främst utspelat sig i skolan, i samhället och/eller på jobbet.

I enkäten ställde vi även frågan: ”Kan du delta i samhället på samma villkor som dina ickeallergiska vänner?” På den frågan svarade 12,5% nej och det tycker vi på Unga Allergiker är 2,5% för mycket.

För att påverka samhället behövs det många röster och tillsammans kan vi höja dem och säga ifrån när vi känner oss kränkta och diskriminerade. Det är dags att slå näven i bordet ordentligt för att visa politiker, beslutsfattare och samhället var skåpet ska stå.

Kan du delta i samhället på lika villkor som dina ickeallergiska vänner?

Vilka är UA?

Vill du prata om din allergi med någon som är i samma situation? Vill du slippa prata om din allergi? Är du trött på att behöva förklara och att känna dig annorlunda? Har du blivit diskriminerad på grund av din allergi? Säger folk till dig att din allergi inte är så allvarlig och det är bara att ta medicin för att bota den? I Unga Allergiker kan du koppla av och vara som du vill utan att någon undrar varför. Vi vet ju hur det är!

Unga Allergiker (UA) är en intresseorganisation för personer mellan 7 – 29 år med allergi och/eller astma. Unga Allergikers budskap är ”för unga av unga”. Det betyder att det är vi unga som bestämmer i organisationen.

Vad gör UA?

UA arrangerar bland annat läger, konferenser och massvis med olika aktiviteter. Verksamheten finns över hela landet genom UA:s lokalföreningar. Lokalföreningarna har egna styrelser och hittar på ”allergifria” aktiviteter året runt. Det är gratis och enkelt att engagera sig i Unga Allergiker. Om du vill kan du tillsammans med några kompisar starta en egen lokalförening och anordna egna aktiviteter på orten där du bor. Om ni behöver hjälp med uppstartandet av en lokalförening kan ni få hjälp av lokalföreningsombudet på Unga Allergikers kansli.

Så vad väntar du på?

Projektet ”Näven i bordet”

Näven i bordet är ett antidiskrimineringsprojekt som finns till för att uppmärksamma och informera om den diskriminering och kränkande behandling som allergiker och astmatiker utsätts för. Det är inte många som förknippar funktionshinder med astma och allergi, men det gör Unga Allergiker. ”Näven i bordet” finns för att kunna påverka politiker, media och våra medlemmar samt synliggöra den diskriminering som finns. Vi anser att vi blir diskriminerade när vi inte kan gå i skolan, inte gå in i en mataffär eller inte få jobb på grund av vår allergi, astma och/eller överkänslighet.

En förutsättning för att allergiker och astmatiker ska må bra är att tillgängligheten inte brister, det vill säga att miljön är fri från hinder så som exempelvis starka dofter, pälsdjur och nötter.

Som det ser ut nu så går det inte enligt lag att bli diskriminerad på grund av bristande tillgänglighet. Det är något som Unga Allergiker, bland annat med hjälp av projektet ”Näven i bordet”, vill vara med och förändra.

Det finns bara ett fall där en person har ansetts blivit diskriminerad enligt lag på grund av sin allergi. Vi i Unga Allergiker upplever att våra medlemmar blir diskriminerade var och varannandag. Därför har vi bestämt oss för att reagera och agera mot diskriminering.

Fakta om diskriminering, lagen och instanser

Vad är diskriminering?

För att beskriva diskriminering så enkelt som möjligt så skulle det kunna förklaras så här: diskriminering är när någon blir sämre behandlad för något som personen inte kan rå för eller påverka.

I Sverige finns det en lag som förbjuder diskriminering av invånarna i vårt land. Denna lag kallas för diskrimineringslagstiftningen.

Diskrimineringslagstiftningen är i ständig förändring och senaste förändringen av lagen trädde i kraft den 1 januari 2009. Den nya lagstiftningen ersatte då de sju tidigare diskrimineringslagarna samt utvidgade diskrimineringsförbudet till fler samhällsområden och med två nya diskrimineringsgrunder. Detta är ett exempel på hur lagstiftningen kan revideras.

Nyligen har en utredning gjorts för att se om det finns anledningar att lägga till ännu en diskrimineringsgrund nämligen tillgänglighet i diskrimineringslagstiftningen. Du kan läsa mer om tillgänglighet och vad det skulle innebära längre fram i handboken.

Vad säger lagen?

Lagen säger att någon kan bli diskriminerad på följande diskrimineringsgrunder: etnicitet, funktionshinder*, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion, sexuell läggning och/eller ålder.

Det finns olika sätt att utöva diskriminering på och därför delas begreppet upp i undergrupper.

1. Direkt diskriminering är när någon blir sämre behandlad än vad någon annan skulle bli i en jämförbar situation.

Så här står det i diskrimineringslagstiftningen om direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Exempel på direkt diskriminering: ”Det var ju tråkigt att du blev sjuk av att åka med till djurparken och inte kunde vara med hela tiden när vi var där. Detta kommer leda till att du får sämre betyg i Naturkunskap A”.

2. Indirekt diskriminering innebär att det ställs höga krav som gör att människor som inte kan uppfylla dessa krav inte heller får en chans att delta i ett specifikt sammanhang.

Så här står det i diskrimineringslagstiftningen om indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Exempel på indirekt diskriminering: ”Du som är allergisk får inte åka med på skolresan till djurparken”

3. Trakasserier är kränkningar som har samband med en diskrimineringsgrund (kan vara fysiska, psykiska, verbala och/eller bildburna). Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är kränkande. Samma beteende kan alltså uppfattas som trakasserier av en person samtidigt som en annan person inte alls behöver bli illa berörd.

Så här står det i diskrimineringslagstiftningen om trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Exempel på trakasserier: En elev får ett öknamn efter att den inte kunnat åka med till djurparken.

4. Sexuella trakasserier är kränkningar som har en sexuell anspelning.

Så här står det i diskrimineringslagstiftningen om sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

5. Instruktioner om att diskriminera är att ge en order eller instruktioner till någon som står i beroendeställning om att diskriminera någon annan.

Så här står det i diskrimineringslagstiftningen om instruktioner att diskriminera: order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1–4 och som lämnas åt någon som står i lydads- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.

Exempel på instruktioner att diskriminera: En rektor på en skola säger till sina anställda lärare att förlägga en skoluppgift på en djurpark så att dem elever med allergi inte kan åka med.

Diskrimineringslagstiftningen kan du även använda dig av om du känner dig diskriminerad på andra områden i samhället än skolan eller på din arbetsplats.

Exempel på fler skyddade samhällsområden* är:

- Arbetsliv
- Utbildning
- Arbetsmarknadspolitisk verksamhet*
- Start eller drift av näringsverksamhet
- Medlemskap i en AT-/AG-organisation*
- Varor, tjänster och bostäder och allmän sammankomst
- Hälsa- och sjukvård samt socialtjänst
- Värn – och civilplikt
- Offentlig anställning*

För att en händelse ska betraktas som diskriminering ska det finnas ett tydligt samband med någon utav diskrimineringsgrunderna, det skall ha skett inom ett samhällsområde som skyddas enligt lagsamt att det finns ett beroendeförhållande mellan den som diskriminerar och den som blir diskriminerad.

Viktigt att komma ihåg är att sambandet med någon av diskrimineringsgrunderna inte måste vara det avgörande eller den enda anledningen till missgynnandet/diskrimineringen.

Annan illa behandling som inte räknas som diskriminering enligt lag

Givetvis kan du känna dig illa behandlad utan att det har samband med någon utav diskrimineringsgrunderna. Då kan du ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Kränkande behandling: När någon säger något till dig som gör att du blir ledsen eller arg och som inte har att göra med diskrimineringsgrunderna. Det kan till exempel vara att du i skolan blir retad för din mössa. Att bli retad för sin mössa räknas inte som diskriminering och du kan då istället vända dig till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet (BEO). Ingen har rätt att straffa dig för att du har gjort en anmälan. Det är förbjudet enligt lag och kan vara bra att veta om innan en anmälan görs.

Repressalier: Är också förbjudet enligt lagen. Det är när den som blir anmäld för diskriminering hotar att straffa eller straffar dig för att du anmält, för att du har medverkat i en utredning av lagen, eller avvisat en sexuell trakassering. Förbudet mot repressalier gäller vid alla anmälningar till DO.

I förskolan och i skolan råder det nolltolerans mot kränkningar och diskriminering. Alla barn och elever har rätt till en skolmiljö fri från trakasserier, kränkande behandling och/eller diskriminering. Tänk på att det inte går att anmäla en enskild person för diskriminering.

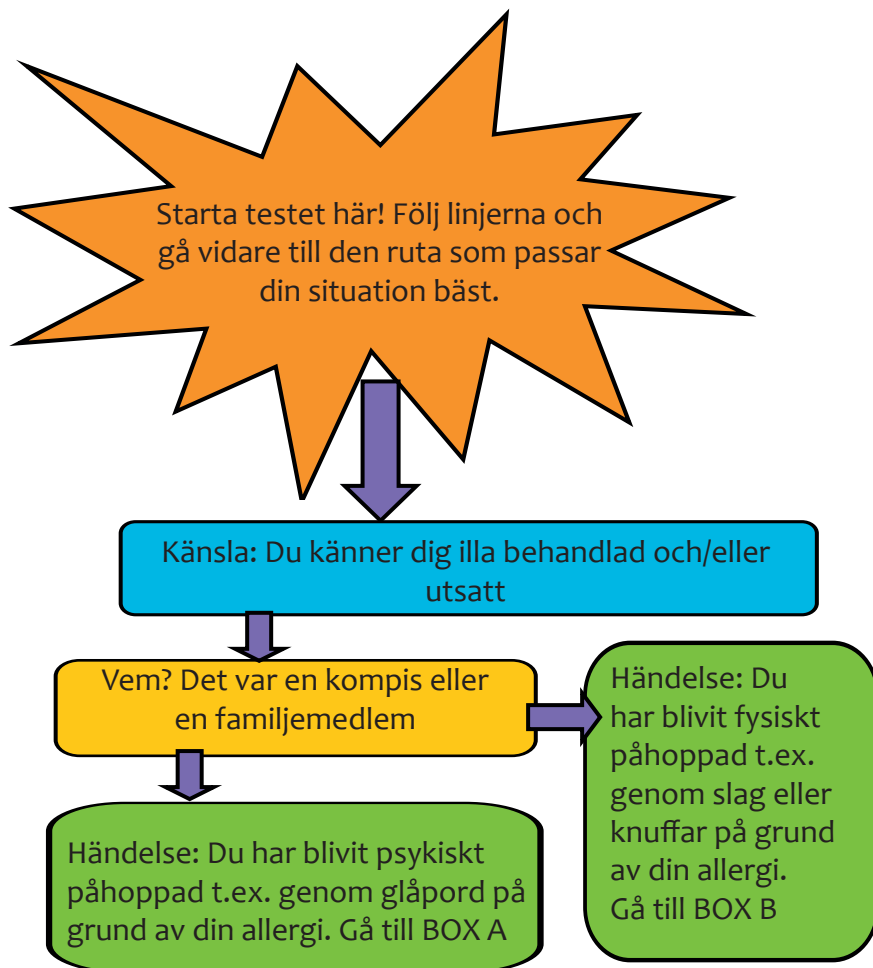
Du kan givetvis känna dig illa behandlad och/eller kränkt i andras situationer till exempel av en kompis eller familjemedlem. Om du vill prata med någon om det som hänt kan du till exempel ringa BRIS, (Barnens rätt i samhället) prata med en kurator eller en annan anhörig. Har du blivit utsatt för fysiskt våld kan du vända dig till polisen.

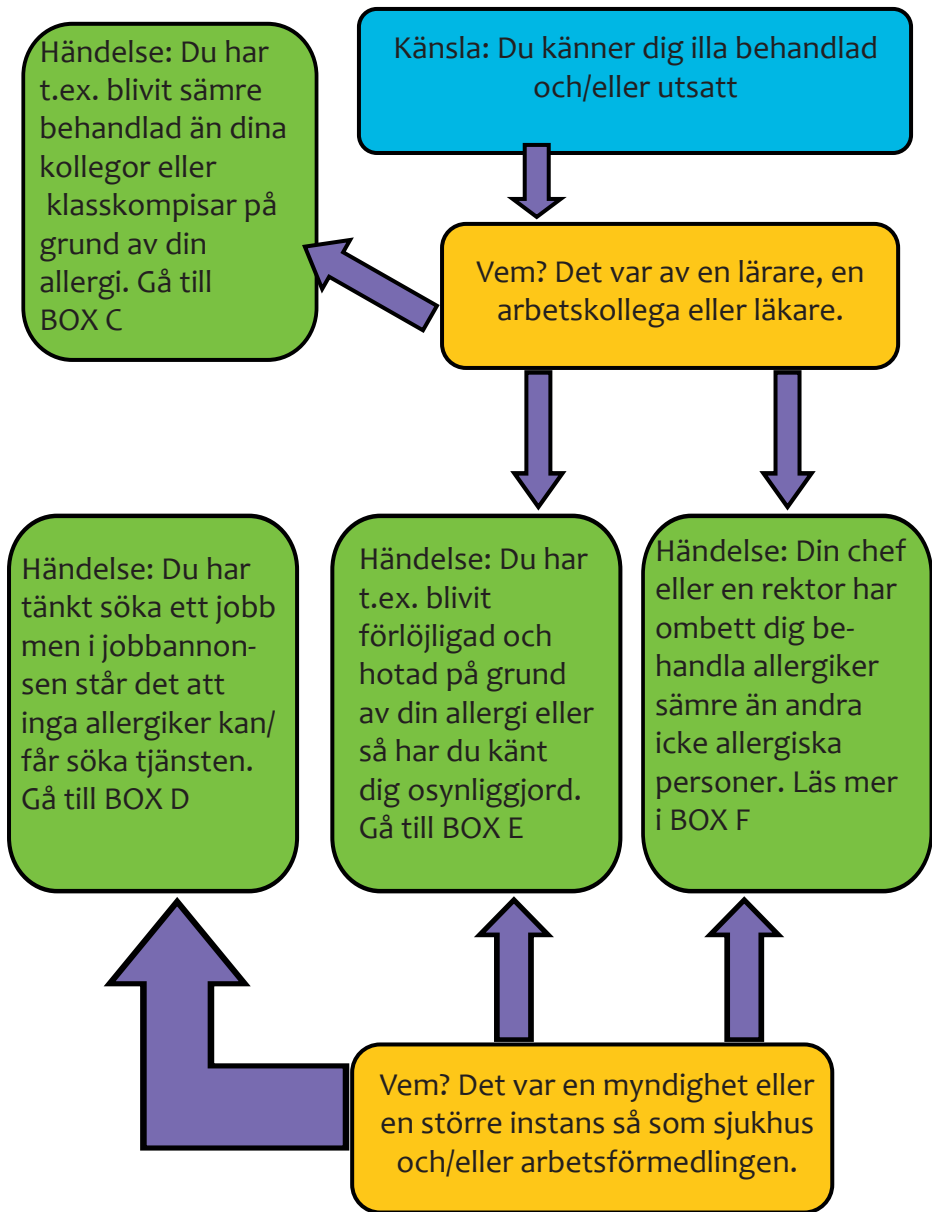
Anteckningar och funderingar

Diskrimineringstest

Ibland kan det vara svårt att urskilja vilken typ av diskriminering en varit utsatt för. Gör vårt test och lär dig skillnaderna.

Gör testet på följande sidor genom att gå från känsla till vem och vidare till en händelse. Gå sen vidare till den box du hänvisas till för att se hur du kan gå vidare med fallet och få stöd.

BOX A

Svar: Det du har blivit utsatt för är inte diskriminering enligt lag utan snarare mobbning eller kränkande behandling. Det går inte att anmäla en enskild person för diskriminering. Läs mer s. 14-15

BOX B

Svar: Det du har blivit utsatt för är inte diskriminering enligt lag utan våldsbrott. Det du kan göra nu är att prata med polisen och eventuellt anmäla personen som har utsatt dig. Läs mer på s.14-15

BOX C

Svar: Du har blivit utsatt för direkt diskriminering. Det går att anmäla och i detta fall är det arbetsplatsen eller skolan som blir anmäld, inte någon enskild person. Vänd dig till DO eller Skolinspektionen. Läs mer på s. 13-14

BOX D

Svar: Du och andra har blivit utsatt för något som kallas indirekt diskriminering på grund av funktionshindret allergi. Vänd dig till DO eller Skolinspektionen för att anmäla och få råd. Läs mer s. 14-15

BOX E

Svar: Du har blivit utsatt för trakasserier på grund av ditt funktionshinder allergi. Det är din uppfattning som avgör om du blivit utsatt eller ej. Vänd dig till DO eller Skolinspektionen. Läs mer på s. 14-15

BOX F

Svar: Du har fått instruktioner att diskriminera. Detta är enligt lag förbjudet om det utförs av någon som du står i beroendeställning till någon, det kan vara chef till anställd. Där den anställda är den som är i beroendeställning. Vänd dig till DO eller Skolinspektionen. Läs mer på s. 15

Vad menas med funktionshinder?

I diskrimineringslagstiftningen definieras begreppet funktionshinder* på följande sätt: ”varaktiga fysiska, psykiska, eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom som fanns vid födelsen, har uppstått eller förväntas uppstå.”

I denna bok kommer vi i fortsättningen att använda oss av ordet funktionsnedsättning* istället för funktionshinder.

Diskrimineringslagstiftningen använder sig fortfarande av begreppet funktionshinder men vi anser att det är på grund av sin funktionsnedsättning som en person blir funktionshindrad i samhället.

Allergi och astma är en så kallad dold funktionsnedsättning*. Det betyder att det inte går att se på någon om den har allergi eller astma. Men det gör inte funktionsnedsättningen mindre. (För att få reda på skillnaden mellan funktionshinder och funktionsnedsättning, se ordlistan i början av handboken.)

Skollagen

När det gäller skolan finns det två lagar som skyddar barn och elever mot diskriminering, kränkande behandling och trakasserier. Dessa två lagar är den tidigare nämnda diskrimineringslagstiftningen samt skollagen.

Anledningen till att skollagen kom till var bland annat för att flera myndigheter och organisationer, som exempelvis BRIS och Barnombudsmannen, uppmärksammade att kränkningar i skolan var ett stort problem. I skollagen står det att kränkande

behandling är en handling som kränker en annan människas värde men som inte har något samband med någon diskrimineringsgrund. Det kan till exempel handla om att en person blir kränkt för att den är överviktig eller för att den har ”fel” kläder.

Om du någon gång känner dig kränkt i skolan för att du är allergiker eller astmatiker kan alltså inte någon rektor eller lärare förneka det eftersom det går in under diskrimineringslagstiftningen. Om en elev utsätts för kränkande behandling måste skolan agera. All personal har en skyldighet att hjälpa eleven om den har blivit utsatt. Det är huvudmannen som blir anmäld, i detta fall skolan och inte en enskild lärare eller elev.

Det är rektorns ansvar att ingen blir mobbad på skolan och mobbning är ett exempel på kränkande behandling. Eftersom lärare har en skyldighet att skapa en trygg miljö för barn och elever kan det hända att de är tvungna att ta till disciplinära åtgärder*, som till exempel tillrättavisa en elev eller visa ut en elev från en lektion. Detta kan då upplevas som kränkande men behöver inte vara det i lagens mening.

Om du är känner dig kränkt eller illa behandlad ska du först gå till lärare eller rektor och berätta vad som händer eller har hänt. Om du inte får hjälp av lärare eller rektor så bör du kontakta Barn- och elevombudet som arbetar inom Skolinspektionen.

De tar tillsammans med dig reda på vad som hänt och vad skolan har gjort för att hjälpa dig. Ibland vill BEO träffa dig och dina föräldrar samt de ansvariga på skolan. Om BEO kommer fram till att de som ansvarar för skolan inte gjort allt de borde för att stoppa kränkningarna kan de kräva att skolan eller kommunen betalar skadestånd och agerar så att det som hänt inte händer igen. Du kan givetvis anmäla händelsen/händelserna direkt till BEO, utan att prata med rektor, lärare och andra ansvariga först.

Vad är barn- och elevombudet?

Barn- och elevombudet, även kallad BEO, har som uppgift att ta tillvara elever och barns rättigheter i skolan och förskolan. BEO är en del av Skolinspektionen, men har samtidigt en självständig funktion. De informerar och ger råd om lagstiftningen, de utreder anmälningar om kränkande behandling och kan kräva skadestånd för ett barns eller en elevs räkning. Hit bör du vända dig om du har blivit kränkt i skolan. BEO är utsedd av regeringen och regeringen är i sin tur utsedd av alla röstberättigade i Sverige. På de sättet är vi med och påverkar vad som är BEO.

Vad är Skolinspektionen?

Skolinspektionen inspekterar regelbundet skolor för att se till så att det följer de lagar och regler som gäller i skolan. Det kallas att de gör regelbunden tillsyn. Om det kommer fram att det har inträffat en diskriminerande eller kränkande situation på en skola har skolledningen skyldighet att agera från den dagen de fick kännedom. Skolinspektionen har ansvar för förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning. Målet med skolinspektionens arbete är en god utbildning i en trygg miljö.

Vad är skillnaden mellan Skolinspektionen och Barn- och elevombudet?

Barn- och Elevombudet (BEO), är en del av Skolinspektionen, men har samtidigt en självständig funktion. BEO arbetar uteslutande med kränkande behandling, till exempel mobbning, medan Skolinspektionen kan utreda både kränkande behandling och andra händelser.

Barn- och elevombudet kan kräva skadestånd om en elev har utsatts för kränkande behandling. Möjligheten att kräva skadestånd gäller dock bara kränkningar och bara i vissa fall.

Vad är och gör Diskrimineringsombudsmannen?

Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter. Detta gör myndigheten främst genom att se till att diskrimineringslagen följs.

Diskrimineringsombudsmannen har tre stora huvuduppgifter. Att utöva tillsyn, sprida information samt jobba för utveckling. Att utöva tillsyn innebär att DO måste se till så att diskrimineringslagen följs. Det kan till exempel innebära att de granskar hur arbetsgivare, högskolor och skolor jobbar mot diskriminering och vilka åtgärder de har för att förebygga diskriminering. För att ta reda på detta granskar DO de jämställdhetsplaner* och likabehandlingsplaner* som ska finnas på skolor och i arbetslivet. DO sprider information om diskrimineringslagstiftningen så att samhället vet om att den finns och även skapa debatt kring lagen. DO jobbar även med att ta emot anmälningar, utreder, förhandlar och driver processer. För att läsa mer om DO och hur de arbetar så kan du gå in på deras hemsida: www.do.se
Där kan du även ställa frågor och beställa material.

Sveriges Antidiskrimineringsbyråer

Om du upplever att du har blivit utsatt för diskriminering kan du vända dig till Sveriges Antidiskrimineringsbyråer för stöd och

hjälp. Detta kan vara en snabbare och enklare väg än att gå till DO med sin anmälan. Byråerna finns i hela landet och arbetar med alla diskrimineringsgrunder och erbjuder kostnadsfri juridisk rådgivning och även utbildning till bland annat företag, föreningar, kommuner och landsting. Sveriges Antidiskrimineringsbyråer arbetar under tystnadslöfte och omfattas inte av offentlighetsprincipen. Det betyder att byråerna kan hjälpa dig samtidigt som du kan vara anonym.

Så här beskriver antidiskrimineringsbyråerna sig på sin hemsida: ”Sveriges Antidiskrimineringsbyråer är ett nätverk av ideella antidiskrimineringsbyråer som lokalt och regionalt verkar för mångfald, likabehandling och jämställdhet. Alla byråer är fristående, men vi har samma uppdrag och samarbetar med varandra och med Diskrimineringsombudsmannen. Vi är även religiöst och partipolitiskt obundna.”

Anteckningar & funderingar

Konrekta händelser och hur en anmälan skrivs

Fallet som blev en dom

Det finns endast ett fall som lett till en dom registrerat hos Diskrimineringsombudsmannen och som har koppling till allergi. Fallet handlar om en präst med födoämnesallergi som ansökte om att få missionera i Brasilien för Svenska kyrkan. Han var under denna tid anställd hos Svenska kyrkan.

Prästen blev nekad sin anställning som missionär på grund av sin födoämnesallergi trots att läkaren sagt att han skulle klara det eftersom han varit symptomfri en längre period, missionen skulle alltså inte bli påverkad av allergin. Prästen hade även sett till så att han skulle vara försäkrad under hela sin resa.

Svenska kyrkan tillät inte prästen att åka iväg och skyllde på att han inte var tillräckligt bra på spanska. Eftersom allergi var den bidragande anledningen till att prästen inte fick åka iväg dömdes Svenska kyrkan skyldiga till direkt diskriminering enligt lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder. Diskriminering i arbetslivet är förbjudet i ett flertal situationer bland annat när en arbetsgivare beslutar i en anställningsfråga eller tar ut en arbetssökande till en anställningsintervju. Fallet med prästen är ett exempel.

Hur ser en anmälan till DO ut?

En anmälan om diskriminering behöver inte vara så omfattande och det behövs inte så mycket information för att kunna anmäla. Anmälan ska vara skriftlig (om du tar hjälp av en antidiskrimineringsbyrå kan den även vara muntlig) och innehålla ditt namn, adress, telefon, gärna e-postadress och skolans, högskolans eller utbildningens namn. Skriv även om vad som hänt som gjort att du känt dig diskriminerad och vilken diskrimineringsgrund det gäller. Tänk på att du kan skriva till DO på vilket språk du vill.

När du har gjort en anmälan till DO kommer de senare att kontakta dig. Även fast DO anser att din upplevelse inte är diskriminering så är den mycket viktig. Du kan bidra till att lagstiftningen och synen på diskriminering förändras och till att liknande fall bedöms annorlunda. Helt enkelt behövs det att fler säger ifrån.

Om något av detta händer i din skola det dags att säga ifrån.

- Lärare ”testar” din allergi genom att ta med allergi framkallande produkter eller liknande.
- När skolan ignorerar dina behov.
- När du blir särbehandlad på grund av din allergi. Som att du till exempel får sitta i ett annat rum och arbeta.

Anteckningar & funderingar

Anmälningssblankett

Jag som anmäler

Förnamn _____
Efternamn _____
Adress _____
Postnummer och ort _____
Telefon dagtid/kvällstid _____
E-postadress _____

↖ Här skriver
du in dina
kontaktuppgifter

Om anmälan gäller ett barn, skriv barnets namn och födelsedatum:

Förnamn _____
Efternamn _____
Födelsedatum, år-mån-dag _____

Anmälan rör

Frivillig uppgift, du kan fylla i ett eller flera alternativ:

- Flicka/Kvinna
 Pojke/Man
 Transidentitet
- Vill inte definiera mig enligt alternativen ovan

Den utbildningsanordnare jag anmäler

Namnet på utbildningsanordnaren
(till exempel namnet på
förskolan, skolan, högskolan
eller universitetet) _____
Adress _____
Postnummer och ort _____
Telefon _____
E-postadress _____

↖ Här skriver
du in
kontaktuppgifter
till den/det
du anmäler

Vad är det som har hänt?

Beskriv så utförligt som möjligt vad som har hänt. Om du behöver mer utrymme kan du skriva på annat papper och skicka med anmälan.

Här skriver
du ner
vad
som har
hänt

När inträffade händelsen?

Det är viktigt att du inte dröjer för länge med en anmälan. Det är bra att utreda händelserna så snart som möjligt.

Här
skriver
du när
det händer

Har du berättat för utbildningsanordnaren (exempelvis förskolan, skolan, högskolan eller universitetet) om händelsen?

- Ja
 Nej

Om du svarat ja på ovanstående fråga:

När? _____

För vem? _____

Vad tror du diskrimineringen, missgynnandet har samband med?

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionshinder
- sexuell läggning
- ålder
- annat

Här knyssar
du i vilken/vilka
diskriminerings-
grunder det
gäller. T.ex.
så här

Varför tror du att det finns ett samband?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Jag bifogar följande handlingar

.....
.....
.....

Om du skickar med några bevis
på händelsen, skriv in dem här

En anmälan

Under projekttiden för ”Näven i bordet” har vi uppmuntrat medlemmar att skicka in anmälningar till DO och det har skett vid några tillfällen. Eftersom det ibland är svårt att formulera sig har vi haft kontakt med en antidiskrimineringsbyrå vid anmälningarna.

Så här kan en anmälan se ut

Anmälare

Namn: Kalle Karlsson

Adress: Västmannagatan 24

Potsnummer och ort: 113 60 Stockholm

Telefonnummer: -

E-postadress: kalle.karlsson@ungaallergiker.se

Jag anmäler

Namn: Landstinget i Västmanland

Adress: Landstingshuset

Postnummer och ort: XX

Telefon dagtid: XX

E-postadress: XX

Vad är det som har hänt?

Under hösten 2009 massvaccinerade hälso- och sjukvården Sveriges befolkning med Pandemrix mot den så kallade svininfluensan A(H1N1). Ett influensavaccin som är odlat i ägg. Enligt läkarutlåtande kan jag inte, på grund av svår äggallergi, vaccineras med detta vaccin. I Sveriges finns i nuläget inget alternativ cellbaserat vaccin att tillgå. Jag tillhör även en riskgrupp då jag dagligen behandlas mot astma, vilket kan ge upphov till svåra komplikationer om jag drabbas av influensan.

Jag utsätts dagligen för flera hundra potentiella smittospridare, då mitt arbete kräver att jag pendlar till Stockholm. Jag har därför under denna så kallade influensaepidemi, gått runt med en ständig oro över att drabbas av långvarig sjukdom till följd av svininfluensan.

Jag anser att Landstinget har gjort ett aktivt val att inte köpa in något alternativt vaccin till den minoritetsgrupp jag tillhör, som inte kan vaccineras med det äggbaserade vaccinet Pandemrix. Jag anser därför att jag har blivit diskriminerad på grund av min funktionsnedsättning, eftersom jag inte har fått samma möjlighet som Sveriges övriga befolkning att skydda mig mot ”svininfluensan”.

När inträffade händelsen?

Hösten 2009 efter läkarutlåtande av överläkare XX.

Underskrift

Ort: Stockholm

Datum: 2010 – 04 – 11

Namn: Kalle Karlsson

Vad hände sen?

Diskrimineringsombudsmannen ansåg att personen inte blivit utsatt för diskriminering och därför jobbade ingen vidare med anmälan.

Samtidigt som vi skickade in anmälan så hörde vi av oss till äldre- och folkhälsominister Maria Larsson som hade ansvar för vaccinet.

Vi berättade att en anmälan var inskickad och ville ha hennes syn på saken. Vi fick senare ett mail av Maria Larsson där hon förklarade att Sverige valt att endast köpa in en viss version av vaccinet samt att många redan hade vaccinerat sig och risken att bli sjuk därför var liten.

Hon skrev även att om vår medlem skulle bli sjuk skulle det lösa sig och att många äggallergiker kunde ta vaccinet eftersom det bara innehöll spår av ägg. På Unga Allergiker tycker vi att detta var ett ansvarslöst svar och vi blev väldigt besvikna på hur vaccineringen genomfördes.

Att höra av sig till politiker och media i samband med en anmälan kan vara effektivt och påverka lagstiftningen och dess utformning. Du kan även börja ditt engagemang hos Unga Allergiker. Här kan du få stöd, inspiration och känna samhörighet. För att veta mer, gå in på www.ungaallergiker.se eller www.navenibordet.se

Exempel på situationer som kan vara diskriminering

Camilla och Arbetsförmedlingen

Camilla går till Arbetsförmedlingen för att söka jobb. Hon får då veta att det är ont om jobb men att det finns en möjlighet för henne att få praktik. Camilla tycker det låter som en bra lösning och hittar tillslut en praktik på egen hand i en fabrik.

Hon pratar med arbetsplatsen och de kommer överrens om att Camilla är välkommen att praktisera på fabriken. Camilla hör av sig till arbetsförmedlingen och säger att hon fixat en praktikplats. Av Arbetsförmedlingen får hon reda på att hon inte får praktisera på

fabriken eftersom hon har astma och fabriken miljö kan göra henne sjuk. Camilla säger då att hon har pratat med fabriksägaren och de har gemensamt kommit fram till att hon kommer att få uppgifter som inte påverkar hennes astma. Hon får då veta att arbetsförmedlingen inte tänker ställa sig bakom hennes praktik och att hon inte kommer att kunna få någon ersättning.

Rasmus och luftburen allergi

Rasmus går i femte klass och har nöt – och doftallergi. Vissa dagar är det extra tungt att gå i skolan eftersom skolan inte har något nötförbud, det serveras bland annat nötter i cafeterian, städpersonalen i skolan använder sig av doftrika produkter och det finns endast parfymerad tvål på toaletterna. Rasmus får ofta ta sin medicin i samband med sin skolgång och det gör honom trött. Han har själv sagt till personalen på skolan att han mår dåligt, men till svar får han bara att han får skärpa sig och att det inte är så farligt, bara han tar sin medicin.

Citat

”Jag fick sänkt betyg i skolan på grund av hög frånvaro då jag var väldigt mycket på sjukhuset för läkarbesök, tester, allergivaccinationer etc. Det bör kanske tilläggas att jag fortfarande presterade på samma nivå på de lektioner, prov och på läxor vi fick. Därför kändes det som att betygsänkningen helt saknade grund”.

”Min skola skulle upp till ett ridhus och jag berättade att jag inte kunde på grund av min allergi, men blev tvingad att gå fram och tillbaka till ridhuset för att inte få skolk”.

”Jag kan inte söka jobb på samma villkor som icke-allergiska personer. Det är frustrerande”.

”Jag fick byta skola i slutet av åttan”.

”På Högskolan i Dalarna där jag studerar tog vår lärare med stark parfym och sprutade i klassrummet för att alla skulle känna lukten. Sen när jag berättade att det inte är okej, skrattade hon och gjorde sig lustig”.

”Det kändes som jag helt plötsligt blev 2 cm lång och inte betydde något. Det hela hände när jag skulle fråga om jag fick äta något som de hade och han svarade: ”Det får du ta reda på själv, för jag har inte tid för sådana som dig”.

”Jag kände mig besvärlig och nedvärderad. Jag klarade inte av parfymer och rök på jobbet, men ingen brydde sig inte om det. De ville inte förstå och ändra sina beteenden. Cheferna informerade inte heller om det”.

Vad menas med
tillgänglighet?

Vad menas med tillgänglighet och varför är det så viktigt?

När det sägs att en plats är tillgänglig betyder det att alla kan vistas på den platsen oavsett om någon har en funktionsnedsättning eller inte. Tillgänglighet kan till exempel vara att det finns en ramp istället för trappor in till ett hus eller att det inte är tillåtet att röka precis utanför entrén till en lokal. För att en plats ska vara tillgänglig för en allergiker och astmatiker krävs det att hinder som dofter, tobaksrök, pälsdjur och nötter tas bort. Andra saker som kan påverka tillgängligheten är kemiska ämnen eller substanser från produkter och material, felaktigt hanterade eller dåligt märkta livsmedel, fukt- och mögelskadade byggnader, heltäckningsmattor i offentliga miljöer eller dåligt städade inomhusmiljöer.

Tillgänglighet är viktigt eftersom det är den som till stor del påverkar om allergiker och astmatiker kan vistas i en lokal eller ej.

Vad kan du göra för att öka tillgängligheten för allergiker och astmatiker?

Om du vill att allergiker eller astmatiker ska kunna delta på något du arrangerar, kolla igenom denna lista först:

- Se till så att det finns mat till alla och den som gör maten vet vilka allergier det finns i sällskapet. Se även till så att det finns fika till alla. Sätt ut lappar med matens innehåll.
- Se till så att nötter och citrusfrukter tas bort från lokalerna ni kommer att vistas i.

- Ska ni äta och får en buffé uppdukad? Tänk då på kontamineringsrisken* (t.ex. samma slev i flera olika skålar). Se till så att alla skålar har en egen sked och att ursprungsskeden hela tiden används i samma skål. Se till så att personalen på matstället är inställd på samma sak.
- Se till så att det inte är allt för långt till sjukvård ut i fall det skulle behövas.
- Om det finns parfymallergiker i sällskapet, kolla hur rummen är städade och om parfymerat tvättmedel används.
- Förmedla till samtliga deltagare (även föreläsare och andra berörda) att de ska vara djur-, rök- och parfymfria när de kommer till platsen och under evenemangets gång. (Hör av dig till Unga Allergiker för mer information.)

Anteckningar & funderingar

Hur kan
diskriminering och
kränkande
behandling
uppmärksammas?

Hur kan diskriminering och kränkande behandling uppmärksammas?

- Agera direkt! Om du ser någon som blir diskriminerad säg ifrån och prata med den diskriminerade personen. Om det händer på en skola kan ni kanske gå tillsammans till rektor eller höra av er till DO eller Skolinspektionen.
- Visa ditt stöd för den som har blivit utsatt.
- Avslöja inte vem som blivit utsatt innan du vet om den personen är okej med det. Prata istället generellt om att problemet finns i närheten och att den ansvariga måste agera.
- Berätta om vad du har sett eller varit med om – Skriv ner det så att du senare kan återberätta händelsen, utifall det skulle behövas.
- Visa att du finns där! Det kan vara att du avbryter en situation där diskriminering riskerar att ske. Att synliggöra att diskriminering pågår kan förhindra att det sker på nytt.

Konkreta tips om du har blivit diskriminerad

- Berätta för någon annan om vad som har hänt.
- Skriv ner händelsen så att det blir enklare att återberätta vid en anmälan.
- Pratar med en antidiskrimineringsbyrå och be dem om hjälp. Hos Sveriges antidiskrimineringsbyråer kan du vara anonym och de kan hjälpa dig att skriva en anmälan. Sveriges antidiskrimineringsbyråer tar även emot muntliga anmälningar.
- Om du blivit diskriminerad på din skola prata med någon lärare, rektor eller annan ansvarig som du har förtroende för.
- Skriv en debattartikel eller tipsa en tidning om din händelse.
- Hör av dig till Unga Allergiker till exempel via vår hemsidan www.ungaallergiker.se. Kolla även i projektet "Näven i bordet" hemsida på www.navenibordet.se

Kontaktuppgifter
samt referenser

Kontaktuppgifter

Vill du komma i kontakt med bland andra DO, Skolinspektionen, BEO och/eller en antidiskrimineringsbyrå så kan du göra på följande sätt:

DO

08-120 20 700
www.do.se
Box 3686
103 59 Stockholm
do@do.se

Skolinspektionen

08-527 332 00
<http://www.skolinspektionen.se/>
Box 23069
104 35 STOCKHOLM
upplysningstjansten@skolverket.se

Upplysningstjänsten

Du kan även ringa Upplysningstjänsten hos Skolinspektionen, de svarar på frågor utifrån skollagen men tar inte emot anmälningar.

08-52733200
E-post: upplysningstjansten@skolverket.se

BEO

08-58608000
www.skolinspektionen.se/beo
Box 23069
104 35 Stockholm
beo@skolinspektionen.se

Sveriges Antidiskrimineringsbyråer

www.adbsverige.se
info@adbsverige.se

Sveriges
Antidiskrimineringsbyråer

Polisen

11414 - Numret är öppet för samtal över hela Sverige och kan användas vid ärenden som inte är akuta. Det kan till exempel vara för att anmäla någon, tipsa om brott och/eller få upplysningar om pass- och tillståndsfrågor med mera.
www.polisen.se

BRIS – Barnens rätt i samhället

116 111 – Till BRIS kan du ringa, maila och/eller chatta om vad som helst. Ingenting är för stort eller för litet, för konstigt eller för vanligt. En vuxen på BRIS svarar i telefon, på ditt mail och/eller chattar och du är alltid anonym. BRIS kan du kontakta tills du är 18 år. www.bris.se

Vill du läsa mer om diskriminering, normer och härskartekniker?

Här kommer några tips:

- Ageraguiden - Vi unga
- AGERA – Utan att diskriminera
- Om DO – DO:s egna informationsbroschyr
- BRYT! – Metodmaterial från RFSL Ungdom
- O/LIKA – interaktiva metoder att använda i arbetet med fördomar, normer och diskriminering.
- Tillsammans är vi klokare & strakare – ”10 goda idéer för internt antidiskrimineringsarbete i civila samhället”.
FiA – Föreningars Interna antidiskrimineringsarbete.

Referenser

- AGERA - Utan att diskriminera
- DO:s hemsida, www.do.se
- SFS Diskrimineringslagstiftningen, 2008:567
- BEO – Barn- och elevombudet informationsfolder, <http://www.skolinspektionen.se/BEO/>
- Barn- och elevombudets hemsida, ... ”vet mer om lagen”
- Barn- och elevombudet informationsblad, ”Jag har blivit kränkt i skolan”
- Skolinspektionens hemsida, <http://www.skolinspektionen.se/>
- Sveriges antidiskrimineringsbyråer, <http://www.adbsverige.se/>
- BRIS – Barnens rätt i samhället, www.bris.se
- Astma- och Allergiförbundets hemsida, <http://www.astmaoallergiforbundet.se>
- Polisens hemsida www.polisen.se
- Arbetsdomstolen Dom nr 97/06 Mål nr A 184/05
- Socialstyrelsens hemsida, <http://www.socialstyrelsen.se/>
- Regeringens hemsida, <http://www.regeringen.se/>

Utgivare: Riksförbundet Unga Allergiker, UA
Redaktör och författare: Sofie Charlie Lindberg
Illustratör: Elias Kron
Grafisk form: Sofie Charlie Lindberg och Lisa Klefbom
Tryck: SJUHÄRADS TRYCKERI AB
Denna publikation är finansierad av Allmänna Arvsfonden.
Ansvariga för innehållet är Unga Allergiker.

unga allergiker.

unga allergiker.

